

Plan za izgradnju novih elektroenergetskih kapaciteta u FBiH

14 March 2005

Plan za izgradnju novih elektroenergetskih kapaciteta u FBiH

- kratak osvrt i komentar -

Vlada FBiH u januaru 2005. godine razmatrala je navedeni plan i donijela zaključak. Predloženi plan razmatrao je problem sa više aspekata i to je prema našem saznanju, prvi cjeloviti prikaz ove problematike kojim se bavila ova vlada.

Materijal se sastoji iz više poglavlja:

1. Uvod
2. Istorijat i postojeće stanje
3. Elektroenergetski potencijal BiH
4. Mogućnost novih proizvodnih kapaciteta
5. Tržišne električne energije
6. Mogući načini za realizaciju investicionih projekata
7. Osnovni problemi za realizaciju investicionih projekata
8. Zakonski okvir
9. Okvirni plan aktivnosti
10. Zaključak

Već u uvodu je naglašeno da u koncipiranju izrade plana izgradnje novih elektroenergetskih kapaciteta ne treba voditi računa samo o potrebama domaće potrošnje već i o električnoj energiji kao tržišnom i izvoznom proizvodu. Naglašava se da se plan razmatra u uslovima kada ne postoje bitni preduslovi za izradu plana a to su strategija društvenog razvoja i energetska strategija. I pored tih bitnih pretpostavki Vlada FBiH se opredjelila za prvi korak u definiranju mogućih novih proizvodnih objekata. Istorijat i postojeće stanje stanje prezentiraju proizvodnju i potrošnju el. energije u BiH 1990. godine i dostignuti nivo revitalizacije u 2003. godini. Ističe se jedna od bitnih bitnih promjena: umjesto jedinstvenog preduzeća EPBiH koje do rata upravljalo sistemom danas u BiH djeluju tri odvojena vertikalno organizirana preduzeća koja se bave proizvodnjom, prenosom i distribucijom. U poglavlju "Elektroenergetski potencijal BiH" daje se procjena termoenergetskog potencijala (resursi uglja) i hidroenergetskog potencijala. Zanimljivo je istaći jednu konstataciju u hidroenergetskim potencijalima. Ističe se da je ekonomski hidroenergetski potencijal velikih vodotoka u BiH (velike brane) u iznosu 18.600 GWh godišnje prema studiji Instituta za elektroprivredu Sarajevo iz 1986. godine te da je ukupna iskorištenost tog potencijala oko 40 %. Istovremeno se konstatuje da je znatan dio ovog hidroenergetskog potencijala trajno izgubljen zbog prostornih, ekoloških i ekonomskih ograničenja. Prema tome podatak o samo 40 % iskorištenog hidroenergetskog potencijala koji se maksimalno eksploatirane kod energetičara kada je u pitanju argument za izgradnju velikih brana, jednostavno ne stoji. Ovlašćuje se spominje i hidroenergetski potencijal malih vodotoka (MHE) i daje procjena na oko 12 % ukupnog hidroenergetskog potencijala velikih vodotoka. U poglavlju "Mogućnost gradnje novih proizvodnih kapaciteta" daje se osvrt na potrebe rekonstrukcije termo blokova u termoelektranama i agregata u hidroelektranama. Pobrojani su projekti novih proizvodnih kapaciteta sa raznim stepenom izrađenosti, ali maksimalno sa nivoom idejnog projekta sa studijom izvodljivosti. Konstatuje se uz grubu finansijsku procjenu da svi projekti u sadašnjem tretmanu osim HE Mostarsko Blato i HE Ustikolina zahtijevaju cijene koje su veće od sadašnjih tržišnih cijena. Među izrazito nepovoljnim projektima su i HE Glavatićevo (Neretva) i HE Vrhpolje (Sana). U oblasti ostalih energetskih resursa samo se spominje projekat energetskog korištenja vjetra (EPHB). Projekat je u početnoj fazi jednogodišnjeg ciklusa mjerenja vjetra na lokalitetima koji udovoljavaju uslovima. U poglavlju "Osnovni problemi za realizaciju investicionih projekata" ističu se slijedeće najvažnije smetnje i prepreke za pokretanje bilo kakvih investicionih aktivnosti:

- Ne postoji energetska strategija BiH i FBiH;
- Status plana restrukturiranja i privatizacije je neizvjestan;
- Ne postoje usvojeni planovi razvoja EP sa utvrđenom listom novih objekata po prioritetu;
- Dokumentacija za većinu projekata koji se razmatraju stara je 15 do 20 godina;
- Ni jedan projekat nije u fazi kada se može donijeti investiciona odluka i pristupiti finansijskom zatvaranju;
- U takvoj situaciji nema argumenata niti pravnog osnova za sklapanje ekskluzivnog odnosa sa potencijalnim partnerima i prihvatanje obaveza, pogotovo nije moguće sklapanje ugovora metodom direktnog pregovaranja.

Ako smo dobro shvatili ovu konstataciju u ovoj fazi isključuju se zahtjevi za dodjelu koncesija, a naročito oni po principu samoinicijativne ponude (primjer ponude Intrade energija za dobijanje koncesije za HE Vranduk, HE Glavatićevo i HE Ustikolina).

Na kraju je Vlada FBiH donijela zaključke u kojima između ostalog stoji:

...vlada prihvata listu predloženih projekata za izgradnju novih proizvodnih kapaciteta sa napomenom da æe za realizaciju bilo kojeg projekta biti donešena posebna saglasnost vlade. U prvoj fazi prioritet imaju sanacije postojeæih termoelektrana: Kakanj G6 i Tuzla G6 (ili G5) kao i modernizaciju i rekonstrukciju u: HE Rama, HE Jajce i CHE Èapljina. Kao novi proizvodni kapaciteti prioritet imaju oni projekti koji su najbolje potkrijepljeni validnom projektnom dokumentacijom i koji su potvrđeni kao nesporni: HE Ustikolina, HE Vranduk i HE Mostarsko Blato. Implementacija ovih projekata æe se realizirati u okviru postojeæih elektroprivreda. Finasiranje æe se realizirati prema modelu A ili B (Model A: EP iz FBiH nastupaju kao vlasnici projekata i jedini investitori; Model B: Zajednièko ulaganje EP iz FBiH i investicijskih partnera).